

ՕՐ. ՊԼԵԳՎԷԼԻ ՇՈՒՐՋ

ԱՅԻԹԱԼԱՅԻ

«Լուիզվիլ Հերալտ» թերթին Հոկտեմբերի 23 համարին մէջ կարեւոր յօդուածի մը կը հանդիպինք՝ Հայաստանի բարեկամուհի օր. Ալիս Սթուն Պլէքվէլի վրայ, որուն համառօտ բովանդակութիւնն այս է.

Օր. Պլէքվէլ շատ կը սիրէ հայկական բանաստեղծութիւնը, Հայկական կոտորածին «Բարեկամը Հայաստանի» ընկերութեան ամենէն գործունեայ անդամներէն մին էր: Այս ընկերութիւնը կազմուած էր օգնելու համար թրքական մոլեռանդութեան ըրած զոհերուն, և միանգամայն գործ գտնելու Ամերիկա ապաստանարան մը փնտոտողներուն: Եւ շատ հետաքրքրուեցաւ մեր ազգային բանաստեղծութեամբ. իր թարգմանութեանց փոքր հատորը այնչափ մեծ յաջողութիւն գտաւ որ երկրորդ տպագրութիւնը սկսաւ, առաջնոյն լոյս տեսնելէն 15 օր վերջը:

Հայկական բանաստեղծութեան մէջ ամենէն սիրածն է Պետրոս Դուրեանի երկը, «երկաթագործի մը որդի յիսկիտար. եւ րազալից պատանի մը որ հիւժմարտէ մեռաւ»:

Ներկայ հայ բանաստեղծներէն՝ Արշակ Զօպանեանը ամենէն աւելի գնահատուածն է իրմէ:

Օր. Պլէքվէլ բազմաթիւ թարգմանութիւններ ըրած է հայերէնէ. և կարեւոր աշխատակից մ'է «Armenia» հայաթերթին:

Հ. Թ. ՕՏԱՊԱՇԵԱՆ

ՀՈՎՈՒԱԿԱՆ ԿԱՄ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ

Թ Ո Ւ Ղ Թ Ը

◁ ○ ▷

Ալիթալահ¹, — որ հայ թարգմանչին կամ օրինակողին գրչին տակ եղեր է Արեղահա, — թէ և անծանօթ անուն մը չէ մեզի, այլ նոր է հայ գրական պատմութեան համար, որ չի յիշուիր ոչ Հ. Զարբ-հանալեանի «Մատենադարան հայկական թարգմանութիւն» նախնեաց» գրքին մէջ և ոչ ալ Հ. Տաշեանի «Յուցակ հայ ձեռագրաց» գործին մէջ², Միարմանութեանս ձեռագիրներու հաւաքածոյն, որ լոյս հանած է անցելոյն մէջ զանազան գրութիւններ՝ որոնք կորսուած կը համարուէին, պահած է նաև Ալիթալահի անուամբ գրութիւն մը, «Ճառ՝ Աթեղահայի Ուտահայի եւ պիսկուպոսի» տիտղոսով, որուն ասորի բնագիրը անծանօթ մնացած է մինչև օրերս³: Յիշեալ ճառը կամ աւելի վարդապետական թուղթը, թէև փոքրիկ իր ծաւալին մէջ և զուրկ թերևս շատերուն համար գրական մեծ արժէքէ մը, ունի սա.

1. Այդ անունը ասորի լեզուին մէջ կրնայ կարգադրուի Այիթալահ, Այիթիլահ, Այիթալահ, ևն. սակայն Աստեմանի ճշգրտոյն կը գտնէ Այիթալահ կամ Այիթալահ ընթերցումը, որ կը նշանակէ Աստեմանաթեր կամ Աստեմանկիր. Bibl. Orient. I. էջ 394-5.

2. Հ. Տաշեանը իր «Յուցակ»-ին մէջ կը յիշէ Ալիս. թալա սարկաազը և անոր վկայաբանութիւնը, բայց ոչ Եղեանիյ կպիսկուպոսը՝ որու մասին է խօսքերս:

3. Յարգ. Տ. Ն. Բեկաշեանը կարգադրու գրութիւն, կարծիք յայտնեց թէ լաւագոյն է «Թուղթ» զնն փոխանակ «Ճառ»ի, նկատելով որ իրօք նամակի կամ թուղթի ձև և սկզբնաւորութիւն ունի: Այս կարծիքը ունեցած է նաև Հ. Բ. Սարգիսեան իր հրատարակած «Եւագրի վարք և Մատենադարութեանց» գործին ներածութեան մէջ, էջ 31Ա.

4. Յիշեալ գրութիւնը կը զանուի մեր Է ճառընթերթի (Բ. 822) յո-յի էջերուն մէջ. Գրչութեան Թուականը թէ և անստոյգ է, սակայն բաւական հին կ'ընեն, հաւանօրէն ԺԱ-ԺԲ դարուն: